

Нестеренко Вікторія Валентинівна, к.т.н., доцент, Первомайська філія
Національного університету кораблебудування імені адмірала Макарова
Вільховецький Андрій Русланович, магістрант, Первомайська філія
Національного університету кораблебудування імені адмірала Макарова

АНАЛІЗ ІНДИКАТОРНИХ ТА ЕФЕКТИВНИХ ПОКАЗНИКІВ ДВИГУНА 6ЧН 26/34 ДЛЯ РОБОТИ ЗА ГАЗОДИЗЕЛЬНИМ ЦИКЛОМ

Проблема використання газів в якості моторного палива двигунів внутрішнього згорання і стаціонарних установок різного призначення багатогранна. Вона виходить за рамки якої-небудь однієї галузі - транспорту, машинобудування, нафтової або газової промисловості.

Перевід двигунів внутрішнього згорання і, перш за все, двигунів транспортних засобів на газ, дозволяє одночасно вирішувати ряд найважливіших задач:

- зниження шкідливої дії відпрацьованих газів на навколишнє середовище;
- вивільнення значної частини традиційних видів моторного палива для використання в тих областях, де їм немає альтернативи;
- заощадження викопних і не поновлювальних природних енергоресурсів.

Рішення цих задач стає для України і всього світу є все більш актуальним. Перехід до нових технологій здійснюватиметься через розширення використання природного газу. Одним з головних рушійних мотивів збільшення частки природного газу в господарській діяльності людини стає необхідність скорочення парникового ефекту. В порівнянні з іншими видами викопного палива, природний газ має незаперечні екологічні переваги. У більшості зарубіжних досліджень робиться висновок про те, що застосування природного газу в двигунах дозволяє скоротити парникові викиди на 20%.

Найбільш важливим питанням при використанні газу є раціональна організація робочого процесу двигуна. Конструкція дизеля, що розрахована на високі навантаження і тиски, може бути з успіхом використана для створення високоефективного газового двигуна. На сьогодні найбільше поширення отримали два способи переобладнання дизелів для роботи на газовому паливі:

1. Переобладнання дизелів в «чисто» газові двигуни з іскровим запаленням.
2. Переобладнання дизелів для роботи по газодизельному циклу.

В даній роботі пропонується аналіз індикаторних та ефективних показників дизельного двигуна 6ЧН26/34 для роботи за газодизельним циклом.

Газодизельний двигун працює як по дизельному, так і по газодизельному циклу, що забезпечує безперебійне енергопостачання - у випадку відсутності газу він працює за дизельним циклом. Особливістю газодизельного циклу є те, що температура samozапалювання газу вища від температури samozапалювання дизельного палива, то для її надійного запалювання необхідно впорскувати в циліндри газодизеля так звану «запальну дозу» дизельного палива. Суттєвий

вплив на енергетичні й екологічні показники роботи газодизеля має величина запальної дози. Для вибору її оптимальної величини було проведено декілька розрахунків двигуна-прототипу 6ЧН26/34 та газодизельного двигуна 6ГДЧН26/34. Було виконано розрахунок робочого процесу, теплового балансу, розраховані дійсна та теоретична індикаторні діаграми.

При розрахунках було використано класичну методику теплового розрахунку, що розроблена В. І. Гріневецьким і далі вдосконалена Є. К. Мазінгом. Метод теплового розрахунку, заснований на загально відомих положеннях термодинаміки та термохімії, досить повно охоплює сутність теплових явищ, що протікають в робочому циліндрі, і представляє собою інженерне аналітичне дослідження. Метод забезпечує достатню задовільну для практики точність розрахунків, не дивлячись на те, що цикл, який проходить в двигуні описується найпростішими термодинамічними процесами і вводиться ряд дослідних коефіцієнтів, які оцінюють реальні умови протікання робочих процесів в двигуні.

Аналіз індикаторних та ефективних показників проектного двигуна та двигуна-прототипу наведено на діаграмах (Рис. 1 –5).

Залежність індикаторного ККД циклу від величини запальної дози дизельного пального для проектного газодизеля 6ГДЧН 26/34 може бути описана за допомогою математичного рівняння:

$$\eta_i = 0,0095 \cdot \delta_e + 0,4467,$$

де η_i – індикаторний ККД циклу; δ_e – запальна доза рідкого палива, %.

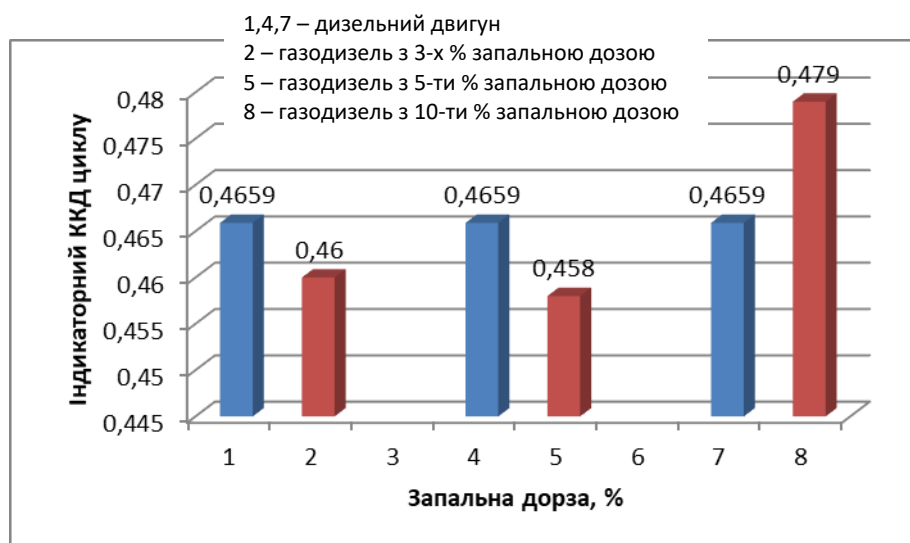

Рис. 1 – Індикаторний ККД циклу

Залежність ефективного ККД циклу від величини запальної дози дизельного пального для проектного газодизеля 6ГДЧН 26/34 може бути описана за допомогою математичного рівняння:

$$\eta_e = 0,008 \cdot \delta_e + 0,3897,$$

де η_e – ефективний ККД циклу; δ_e – запальна доза рідкого палива, %.

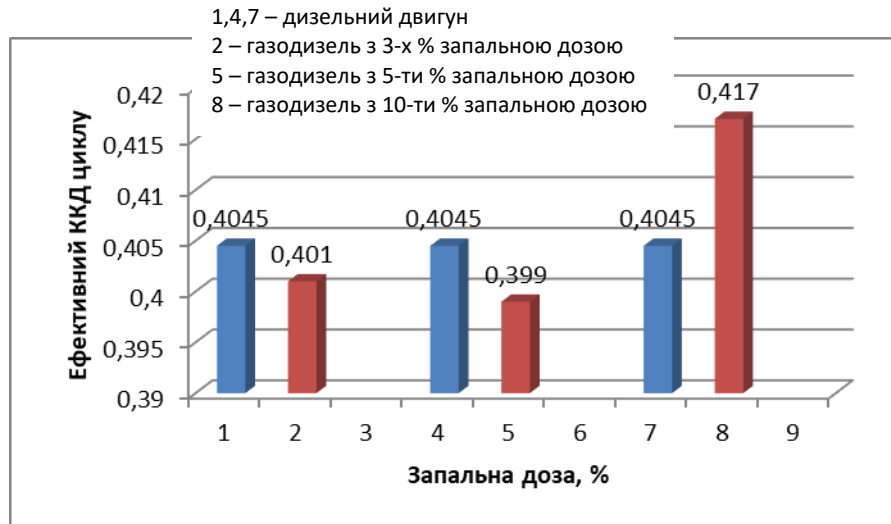

Рис. 2 – Ефективний ККД циклу

Залежність питомої індикаторної витрати теплоти в циклі від величини запальної дози дизельного пального для проектованого газодизеля 6ГДЧН 26/34 може бути описана за допомогою математичного рівняння

$$q_{it} = 8032e^{-0,02\delta_e},$$

де q_{it} – питома індикаторна витрата теплоти в циклі; δ_e – запальна доза рідкого палива, %.

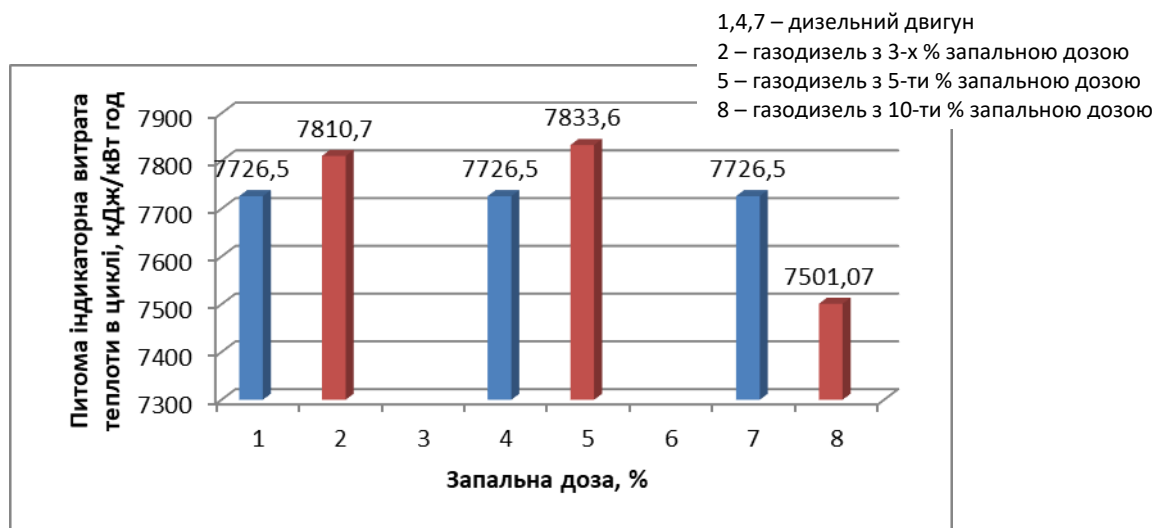

Рис. 3 – Питома індикаторна витрата теплоти в циклі

Залежність питомої ефективної витрати теплоти в циклі від величини запальної дози дизельного пального для проектованого газодизеля 6ГДЧН 26/34 може бути описана за допомогою математичного рівняння

$$q_{et} = 9231e^{-0,021\delta_e},$$

де q_{et} – питома ефективна витрата теплоти в циклі; δ_e – запальна доза рідкого палива, %.

Аналіз індикаторних та ефективних показників проектованого газодизеля 6ГДЧН26/34 та дизеля-прототипу 6ЧН26/34, наведених у таблиці та на діаграмах свідчить про те, що індикаторний $\eta_i = 0,479$ та ефективний ККД

циклу газодизеля $\eta_e = 0,417$ є максимальними, а питомі індикаторні $q_{it} = 7501 \text{кДж/кВт}\cdot\text{год}$ та ефективні витрати теплоти $q_{ет} = 8603 \text{кДж/кВт}\cdot\text{год}$ є мінімальними при запальній дозі рідкого палива у 10%.

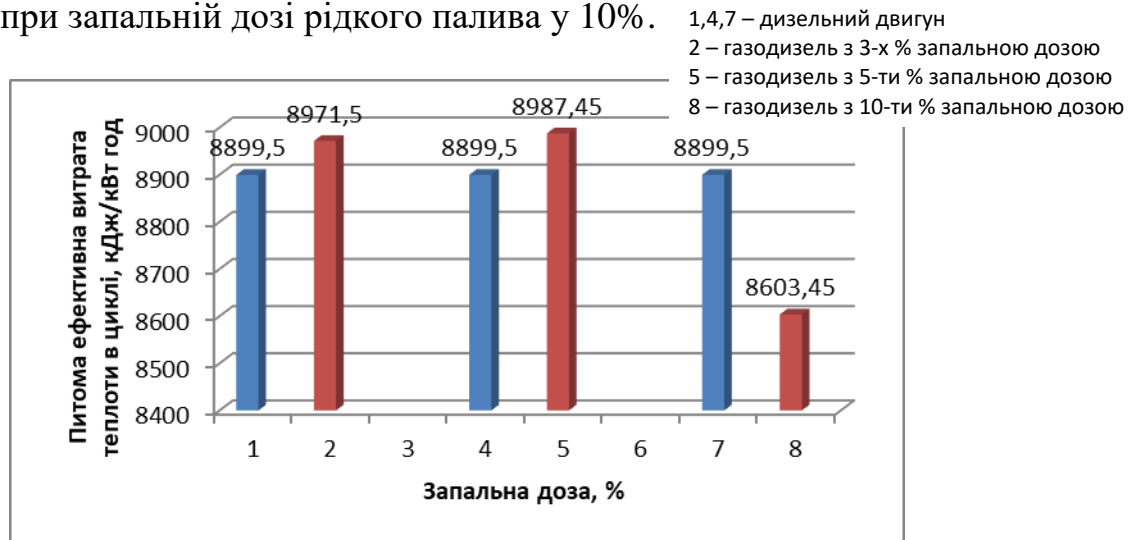

Рис. 4 – Питома ефективна витрата теплоти в циклі

Ще одним важливим фактором, що впливає доцільність заміни дизеля на газодизель, є питома вартість пального. Для газодизеля вона практично не залежить від величини запальної дози, але вдвічі менша за питому вартість дизельного пального (Рис. 5).

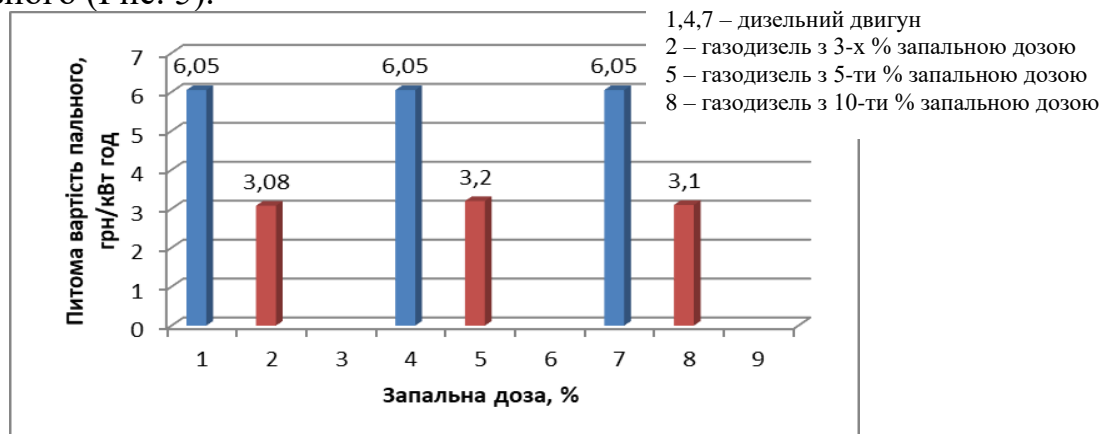

Рис. 5 – Питома вартість пального

Висновок

Ґрунтуючись на виконаних порівняльних розрахунках та проведеному аналізі їх результатів, в якості конвертованого двигуна запропоновано обрати газодизельний двигун **6ГДЧН26/34** з 10-ти відсотковою запальною дозою рідкого палива.

Література

1. Колчин А.І., Демидов В.П. "Расчет автомобильных и тракторных двигателей", М: "Высшая школа" 1980. – с.343.
2. Моргуліс Ю.Б. "Двигуни внутрішнього згорання", М: "Машиностроение" 1972. – с.336.
3. Дизелі типа 6Ч 12/14 і дизель-генератори, М: "Машиностроение", 1983. – с.463.